

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

2. De obligatione viri & vxoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Primò subuenire in corporalibus: debent enim non negare alimenta, nisi aliquando ad tempus, in poenam alicuius peccati grauis, & dum non incurrat filius notabile detrimentum. Hinc fit, vt exponere filios in templis extra necessitatem sit mortale. Similiter, non subuenire in alijs necessitatibus corporis.

Secundò, subuenire in spiritualibus: Debent enim attendere, vt filij bonos imbibant mores; vt seruent præcepta Dei; vt abstineant à malis; non permittere esse sibi inobedientes, superbos, ociosos.

Tertiò, tenentur non retrahere à bono statu: vnde qui filium à Religione extrahit, mortaliter peccat; & qui volentè ingredi sine iusta causa impedit; similiter qui coercet à bonis, à confessione, à concione.

Rursus, tenentur non cogere ad statum aliquem: Vnde parentes, qui inuitos filios aut filias matrimonio iungunt, peccant grauissimè: tum etiam, qui inuitas filias in monasteriū trahunt, ibiq; profiteri compellunt. Circa quod vide Concil. Trid. sess. 25. c. 17. & 18. Hæc sunt, quæ circa patres & filios præcipue sunt aduertenda.

De obligatione viri, & vxoris.

CAPVT II.

Non solum est obligatio patrum, & matrum in ordine ad filios, sed etiam inter virum & mulierem.

Vir tenetur primò non impedire absq; causa legitima, vxorem suam ab implerione diuinorum præceptorum, vt ab audiendo sacrum in diebus festis, à confessione & communione tempore Paschatis, & ab alijs præceptis. Atque impedire absque legitima causa, peccatum est mortale. Ab alijs autem, quæ ex deuotione sunt, vt audire sacrum diebus profectis, confiteri alijs temporibus, impedire, non esset mortale; est tamen veniale, si sine causa rationabili fiat, cum deuotiones moderatæ sunt. Et aliquando esset mortale, cum vxor multum conuenit confessio, aut communio, idque viro constet.

Secundò, tenetur eam non percutere grauitè, dico grauitè, quia non semper est peccatum mortale percutere, cum inferior viro, possitque ob culpam castigari ab eo; tamen

extra modum percutere, non habita ratione personæ, & conditionis illius, quia vxor, non serua est, peccatum est.

Tertiò, tenetur non afficere iniuria, animo afficiendi iniuria: quamuis enim aliquando liceat verbum iniuriæ dicere ob correctionem, tamen animo iniuriandi est peccatum, & iuxta iniuriæ quantitatem peccati grauitas pensanda est.

Quartò, tenetur attendere domus gubernationi, quantum ad rem, & mores. Si enim quis bonorum dissipator est, nec vult laborare, cum labor illius necessarius est pro vxore & domus sustentatione, peccat. Similiter cum peccare vxori permittit, nec ipsam, vt potest, corrigit. Ipsi enim incumbit morosa sollicitudo, quia caput est.

Quintò, tenetur cohabitare cum illa. Nolle enim cohabitare absq; causa multo tempore, peccatum est graue, dico absq; causa: aliquando enim causa est legitima ad tempus non cohabitandi; vt, cum negotia aliquot in domus vtilitatem trahat, vel cū ad tēpus exulat, vel cum inimicitias habet, quas sperat componendas breui. Dico, ad tēpus, quia, cū spes reditus abire est, tenetur, si potest, vxorem extrahere ab illo loco, vt secum cohabitet.

Vxor etiam ad aliqua tenetur ergo virum suum.

Primò, obedire in his, quæ ad bonos mores, & domus gubernationem spectant: est enim vir caput, cuius est vtrumque dirigere. Velle autem, viro spreto, gubernare, mortale est.

Secundò, si cum morosa sit, & rixosa, cognoscat ex eo vitiū sepe in blasphemiam prorumpere, tenetur in quantum potest mutare se, & non dare similes viro occasiones; aliter mortale esset, velle sic perseuerare.

Tertiò, tenetur sequi virum suum ad cohabitandum in locum, in quem ipse vult eam ducere. Sunt tamen aliquot casus in quibus non tenetur sequi virum.

Primus casus, si ex tali mutatione illi immineret vitiū, & crimen: non enim cum suæ vitæ probabili discrimine tenetur ipsum sequi.

Secundus est, si imminet periculum peccati mortalis.

Tertius, si vir vagabundus est, nec in eodem permanet loco; dum modo non fuerit talis, cum ei nupsit: si enim tali nupsit viro, tenetur ipsum sequi: si vero post matrimonium factus est, non tenetur sequi.

Quartus casus est, si in matrimonio intercessit pactum non mutandi locum, tunc non tenetur ipsum sequi, volentem locum

cum

cum mutare: quod solum veritatem habet cum necessitas non
 eget virum. Interueniente necessitate, vt vir locum mutet,
 credo, etiam stante pacto, teneri.

De Episcopo.

CAPVT III.

Secundum locum inter patres tenent hi, qui in dignitate
 Ecclesiastica sunt constituti. Horum autem primi sunt E-
 piscopi, de quibus aliquid dicendum est. Episcopus, nome-
 est Græcum; idem Latine significat, quod speculator superin-
 tendens: est enim officium eius, attendere gregi, & homini-
 bus, qui sub eo sunt; studere spirituali eorum saluti. Multa sunt
 in quibus peccare contingit erga Episcopatum, quæ ad qua-
 tuor capita redigi possunt. Quædam enim committuntur
 ante Episcopatus collationem, quædam in collatione ipsa,
 quædam ante consecrationem & post collationem quædam,
 postquam iam Episcopus consecratus est.

Ante collationem Episcopatus homo dupliciter peccare
 potest in appetendo & procurando Episcopatum. In declara-
 tione peccatorum, quæ in hoc appetendo committi possunt,
 aduerte tria in Episcopatu posse considerari. Primum est ipsius
 officium, in quod omnia ordinantur, hoc autem est antece-
 dere, & prodesse vniuerso gregi. Alterum est ipsa prælatura &
 gradus, qui est perfectior monachatu, vide S. Tho. 2. 2. q. 185. &
 2. q. 1. cap. qui Episcopatum. Tertium est, redditus temporalis,
 & honor, qui Episcopo exhibentur.

Sunt igitur istæ regulæ.

Prima est. Qui existens indignus Episcopatu, & insufficiens
 appetit (appetitu deliberato) ipsum habere, nec cogitat se dig-
 num exhibere, mortaliter peccat, quia appetit id, quod habere
 mortale est. Idem dicendum de quocumq; beneficio & digni-
 tate Ecclesiastica.

Secunda. Quamuis se dignum probabiliter credat, si tamen
 appetit Episcopatum, ita vt paratus sit, si posset, etiam via in-
 iusta, & per peccati mortalis commissionem habere, mortali-
 ter peccat, hoc etiam de alijs dicendum est.

Tertia. Qui appetit Episcopatum (quamuis dignus) propter
 redditus temporales, tamquam finem, mortaliter peccat, se-
 cundum Sylu. verb. Episcopus. §. 4. quia est cupiditas pericu-
 losa,